

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
18 januari 2022

Ons kenmerk
PZH-2022-796526241
DOS-2022-0000084

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
IPO Rol in de Ruimte

Geachte Statenleden,

Graag informeren wij u met deze brief over de inzet van het IPO richting het nieuwe kabinet. U ontvangt hierbij (in één interactief pdf) de ambtelijke analyse van het landelijk coalitieakkoord en de documenten over Rol in de Ruimte. Eerder is met de koepels (IPO, VNG, UvW) een gezamenlijk aanbod gedaan aan het Rijk met de naam 'Krachtig Groen Herstel'. Het stuk Rol in de Ruimte is de provinciale doorvertaling van dit gezamenlijke aanbod. In de doorvertaling wordt de positie van de provincies neergezet als basis voor het maken van afspraken met het nieuwe kabinet.

Aanleiding

Krachtig Groen Herstel van Nederland

De grote maatschappelijke opgaven vragen om een slimme gecombineerde aanpak per gebied. Met de decentrale overheden, IPO, VNG en UvW, is daarvoor in het voorjaar 2021 een gezamenlijk aanbod gedaan aan een nieuw kabinet: 'Krachtig Groen Herstel van Nederland'. Daarin wordt ook helder aangegeven dat de benodigde samenwerking 'als één overheid' vraagt om evenwicht tussen taken, bevoegdheden en financiële middelen voor alle bestuurslagen.

Brede coalitie

Naar aanleiding van dit gezamenlijke aanbod hebben de voorzitters van de koepels aan de informateur en aan de formerende partijen laten weten dat zij met het Rijk (als onderdeel van een 'brede coalitie') werk willen maken van de grote opgaven die de komende tijd verder moeten worden gebracht. Van klimaat, wonen en stikstof, tot inclusiviteit, natuur, energie en economie.

Doorvertaling

Rol in de Ruimte

De verdere vertaling van "Krachtig Groen Herstel van Nederland" is door de samenwerkende provincies uitgewerkt in het gesprek over "onze Rol in de Ruimte". Veel van de grote opgaven en transities waar het nieuwe kabinet naar verwachting in zal investeren, hebben een enorme impact op de ruimte. En dat geldt al helemaal voor de optelsom. Want niet alles kan overal. Er moeten keuzes worden gemaakt in de beperkte ruimte. Nieuwe verbindingen tussen opgaven zijn nodig. Het regionale schaalniveau is daarbij cruciaal om deze opgaven in samenhang te realiseren.

Het gesprek over 'Rol in de Ruimte' geeft ook richting voor de focus in de onderlinge provinciale samenwerking. Op regionaal schaalniveau hebben provincies een natuurlijke rol en verantwoordelijkheid bij het realiseren van de grote opgaven en transities in de ruimte. Daar hoort bij dat we verantwoordelijkheid willen nemen voor resultaten.

Rol van provincies in de ruimte

1. We pakken onze rol en nemen verantwoordelijkheid voor resultaten.

We zorgen op regionaal schaalniveau voor ruimtelijke samenhang en democratische legitimatie van afwegingen. Het Rijk geeft per provincie aan welke (beperkte set) doelen op de grote opgaven gelden. Provincies vertalen dit met de andere overheden (inclusief het Rijk als uitvoeringspartner) door naar integrale samenwerkingsarrangementen op gebiedsniveau. Wat we leveren is 'regie' op dat schaalniveau, waar dat aan de orde is over provinciegrenzen heen. Provincies vragen ook van het Rijk bevoegdheden. Wat we van het Rijk vragen is langjarig commitment, balans tussen ambities en middelen, voldoende eigen armslag en de mogelijkheid om middelen flexibel in te zetten.

2. We sluiten aan bij wat er is, bij de vormgeving van de samenwerking.

Realisatie van doelen in samenhang lukt alleen als de vier overheidsgeledingen 'als één overheid' in en met de samenleving de handen ineen slaan. We houden daarbij rekening met de verschillen die er per gebied zijn: de mix aan opgaven is anders, gebiedsperspectieven verschillen, de gebied-specifieke rolinvulling kan anders zijn. We maken bij deze gebiedenaanpak een onderscheid tussen de verticale en de horizontale relaties tussen overheden in het Huis van Thorbecke. Waar nodig kan de provincie een trekkende rol vervullen en waar mogelijk een stuwende. Wat er ligt aan opgavegericht voorwerk gaan we niet over doen: denk bijvoorbeeld aan RES-en, verstedelijkings- strategieën, klimaatadaptatieplannen e.d. De kunst is om dat slim te stroomlijnen. Wat we van het Rijk vragen is een eenduidige sturings- en samenwerkingsaanpak: geen versnippering van gebiedsgericht Rijksbeleid.

3. We doen het als een ontwikkelopgave.

Werken als één overheid, echt integraal werken en sturing geven aan transitieopgaven is geen sinecure binnen het Huis van Thorbecke, dat dominant sectoraal georganiseerd is. We zien onze actiegerichte gebiedenaanpak dus als een ontwikkelopgave: 'leren door te doen' moet centraal staan. Het vraagt een stevige en gebundelde kennisinfrastructuur en werken met 'lerende evaluaties' (ook voor de verantwoording). Van het Rijk vragen we een betere verbinding en

benutting van 'nationale kennis' (planbureaus, kennisinstellingen, adviesraden) ten behoeve van de uitvoering. Van het Rijk vragen we ook om instrumenten die een actiegerichte gebiedenaanpak ondersteunen. We willen die graag samen ontwikkelen.

Op dit moment is het IPO met VNG, UvW en onder meer de ministeries van BZK en LNV in gesprek over de samenwerking die nodig is (ook van het Rijk als betrokken partner in de uitvoering) om de grote opgaven en transities in samenhang verder te brengen. En de randvoorwaarden die daar bij horen, waar onder evenwichtige bestuurlijke en financiële verhoudingen. Maar ook moet gedacht worden aan een goede ontsluiting van (nationale) kennis en data voor gebiedsprocessen, versterking van uitvoeringskracht en -deskundigheid, nieuwe financiële instrumenten (ontschotting van middelen, langjarige programmering), versterking van het grondinstrumentarium e.d.

Bovendien vragen de opgaven en transities waarvoor we staan echt een nieuw partnerschap. Te beginnen bij de overheden die meer 'als één overheid' zullen moeten werken. Kenmerk van transities is dat niet alles zich aan de voorkant laat uitrekenen en uittekenen. Dat vraagt dus om samen op weg te gaan met de kennis van nu en hobbels onderweg met de kennis van dan samen op te lossen. Kortom: werken vanuit vertrouwen.

We zien dit als een 'ontwikkelopgave' binnen het Huis van Thorbecke. Daarom stellen provincies voor om dit met een systematische aanpak van 'leren door te doen' te ondersteunen. Door te werken met lerende evaluaties in gebieden, door te zorgen voor een goede decentrale kennisinfrastructuur en die te verbinden met nationale planbureaus en kennisinstellingen en door het leren tussen gebieden en op systeemniveau te borgen. Op deze manier kan beschikbare en nieuw opgedane kennis en deskundigheid beter worden benut voor de realisatie van beleid.

Uiteraard gaat het gesprek niet alleen over de inhoudelijke opgaven, maar ook over de vraag hoe de democratische legitimatie en een goede betrokkenheid van inwoners kan worden versterkt. Zoals gezegd: de impact van de grote opgaven op de dagelijkse leefomgeving van mensen is groot. Dus het belang om inwoners bij de toekomst van hun leefomgeving te betrekken is ook groot. En integraal werken en samenwerken 'als één overheid' op gebiedsniveau vraagt extra investeren in een goede betrokkenheid van gemeenteraden en provinciale staten. Beide kunnen ook onderdeel zijn van de 'lerende aanpak' die hier boven is geschetst.

Huidige situatie

Proposities

Ons verhaal over 'rol in de ruimte' is een aanbod naar het Rijk (het nieuwe kabinet) en de andere decentrale overheden om komende decennia gezamenlijk de handschoen van de grote (ruimtelijke) opgaven en transities op te pakken. Daarbij hebben we als medeoverheden elk onze rol te spelen en hebben we elkaar hard nodig. We voeren hier over het gesprek met de koepels en het Rijk (ambtelijk). Het sluit nauw aan bij aanbevelingen in recente rapporten (o.a. IBO-rapport 'Geen woorden maar daden' en het rapport 'Kiezen en delen' van de ambtelijke studiegroep 'Landelijk Gebied') en adviezen (o.a. rapport 'Als één overheid' van de studiegroep

Interbestuurlijke en Financiële verhoudingen en het rapport 'Geef richting, maak ruimte!' van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur).

Omdat de verwachting is dat er ook met afzonderlijke bewindspersonen over de voor hen relevante opgaven wordt gesproken, bereiden we naast het voorstel voor een actiegerichte gebiedenaanpak meer sectorale 'proposities' of voorstellen voor. Die proposities spelen een belangrijke rol in het gesprek met de departementen over de invulling van het landelijk regeerakkoord. Over de afzonderlijke proposities wordt u apart geïnformeerd. Een recent voorbeeld is de propositie voor stikstof.

Uiteraard zullen die afzonderlijke proposities/voorstellen moeten passen in de bredere gebiedenaanpak die we voorstaan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

--

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlage:
Communicatiepakket Rol in de Ruimte